

Sabiedrības attieksme pret ārvalstu studentiem: reģionāla mozaīka

Atslēgvārdi: ārvalstu studenti, sabiedrības attieksme, reģionālās atšķirības, augstākās izglītības internacionalizācija, studentu mobilitāte

Ārvalstu studentu skaits gan pasaulē, gan arī Latvijā nepārtraukti pieaug, atstājot redzamu ietekmi uz sabiedrību. Šī tendence veicina kultūru apmaiņu, maina demogrāfisko struktūru un potenciāli ietekmē valstu ekonomisko izaugsmi. Arī Latvijā, ņemot vērā pašreizējās demogrāfiskās tendences un iedzīvotāju aizplūšanu, augstākās izglītības iestādes arvien aktīvāk konkurē globālajā tirgū, lai piesaistītu jauniešus no citām valstīm, ļaujot tām gan kompensēt vietējo studentu skaita samazināšanos, gan attīstīt un bagātināt akadēmisko vidi. Augstākās izglītības eksports ir arī nozīmīgs ekonomiskais virzītājspēks, jo ārvalstu studenti maksā par studijām, ir ē mājokļus un izmanto vietējos pakalpojumus. Latvijas Stratēģijas un ekonomikas risinājumu institūta¹ pētījums liecina, ka ārvalstu studentu kopējais pienesums valsts ekonomikai pieaug: no 0,61 % no IKP 2016. gadā tas sasniedzis jau 0,92 % no IKP jeb 385 miljonus eiro 2024. gadā. Turklāt, ņemot vērā pieaugošās diskusijas par darbaspēka trūkumu Latvijā, ārvalstu studenti varētu kļūt par nozīmīgu potenciālo resursu vakanču aizpildīšanai darba tirgū.

Lai kāda valsts tiktu atzīta kā pievilcīga un kvalitatīvas augstākās izglītības galamērķis

ārpus tās robežām, liela nozīme ir tam, kāda ir ārvalstu jauniešu pieredze, studējot tajā. Savukārt pozitīvās pieredzes veidošanā būtiska loma ir viņu veiksmīgai iekļaušanās pieredzei vietējā sabiedrībā, ko būtiski ietekmē arī tas, cik vietējā sabiedrība ir atvērta un pieņemoša pret ārvalstu jauniešiem. Ārvalstu pētījumi² liecina, ka vietējai sabiedrībai ir būtiska loma, palīdzot ārvalstu studentiem izprast vietējo kultūru, veicinot viņu sociālo integrāciju un mazinot kultūras barjeras. Līdzšinējie pētījumi Latvijā³ galvenokārt fokusēti uz ārvalstu

² Killick, K. *Internationalisation and engagement with the wider community. Internationalising Higher Education*. Routledge, 2007; Marangell, S., Arkoudis, S., Baik, C. Developing a Host Culture for International Students: What Does It Take? *Journal of International Students*, 2018, Vol. 8, No. 3, pp. 1440–1458. <https://doi.org/10.32674/jis.v8i3.65>

³ Lapina, I., Roga, R., Mūrsepp, P. Quality of higher education: International students' satisfaction and learning experience. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 2016, Vol. 8, No. 3, pp. 263–278. <https://doi.org/10.1108/IJQSS-04-2016-0029>; Mietule, I., Usca, S., Kalnina, L. Factors affecting the choice of foreign students: Case of Latvia. *ICERI2020 Proceedings*, 2020, pp. 1028–1035; Apsite-Berina, E., Robate, L. D., Berzins, M., Krisjane, Z. Experiences of International Students in Latvia: The Case of India and Germany. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 2023, Vol. 14, Issue 1, pp. 99–111. <https://doi.org/10.2478/dcse-2023-0009>; Apsite-Berina, E., Robate, L. D., Krisjane, Z., Burgmanis, G. The Geography of International Students in Latvia's Higher Education: Prerogative or 'Second Chance'. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2020,

¹ Auers, D., Kraulis, I., Spuriņš, U. *Ārvalstu studenti Latvijā: izaugsmes avots?* Rīga: LaSER, 2025. Pieejams: <https://domnicalaser.lv/arvalstu-studenti-latvija-izaugsmes-avots/>

studentu pieredzes izpēti, izvēloties Latviju par studiju galamērķi un studējot šeit augstskolās, savukārt sabiedrības kopējā attieksme pret ārvalstu studentiem Latvijā līdz šim ir maz pētīta tēma. Taču izpratne par to, kā vietējie iedzīvotāji uztver ārvalstu studentus, ir izšķiroša ne tikai ārvalstu studentu piesaistes veicināšanai, bet arī efektīvas integrācijas politikas, atbalstošas vides un saliedētas sabiedrības veidošanā.

Lai noskaidrotu sabiedrības attieksmi pret ārvalstu studentiem, Valsts pētījuma programmas “Sabiedrības saliedētības vektori: no saliedētības ap valstsnāciju (2012–2018) uz saliedēto pilsonisko kopienu valsts, sabiedrības un indivīdu drošības labā (2024–2025)” (VPP-KM-SPASA-2023/1-0002) projekta ietvaros 2024. gada beigās un 2025. sākumā tika veikta iedzīvotāju aptauja “Sabiedrības saliedētības vektori”, kuras ietvaros respondentiem tika lūgts paust attieksmi pret ārvalstu studentiem kā atsevišķu sociālo grupu. Kopumā atbildes uz šo jautājumu bloku sniedza 1025 respondenti.

Latvijas sabiedrība nav homogēna, un pastāv reģionālas atšķirības gan iedzīvotāju demogrāfiskajā sastāvā, gan ekonomiskajā situācijā, gan vēsturiskajā pieredzē. Šīs atšķirības var būtiski ietekmēt vietējo iedzīvotāju uztveri par ārvalstu studentu klātbūtni, tādēļ šī pētījuma ietvaros īpaša uzmanība tiek pievērsta reģionālo un apdzīvotās vietas tipa atšķirību analīzei. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, vai pastāv reģionālas un telpiskas atšķirības iedzīvotāju attieksmē pret ārvalstu studentu ierašanos Latvijā. Par iespējamām atšķirībām sabiedrības attieksmē liecina iepriekš veikts pētījums⁴, kas apliecina, ka pastāv atšķirības ārvalstu studentu apmierinātībā ar studiju periodu atkarībā no studiju vietas – galvaspilsētā vai reģionos: studenti Rīgā izrāda augstāku apmierinātību ar studiju periodu salīdzinājumā ar tiem ārvalstu studentiem, kuri iegūst augstāko izglītību

reģionālajās augstskolās. Iedzīvotāju aptaujā iegūtie dati par respondentu dzīvesvietu uzrāda šādu reģionālo sadalījumu: 438 respondenti no Rīgas reģiona, 156 respondenti no Kurzemes, 135 respondenti no Zemgales, 130 respondenti no Latgales un 166 respondenti no Vidzemes. Savukārt iegūtie respondentus raksturojošie dati pēc to apdzīvotās vietas tipa liecina, ka 317 respondenti dzīvo Rīgā, 195 pārejās valstspilsētās, 188 citās pilsētās un 325 nelielos ciematos vai lauku teritorijās.

Ārvalstu studenti Latvijā

Ārvalstu studentu skaita pieaugumu Latvijā apliecina ne tikai citu kultūru un etniskās izcelsmes jauniešu klātbūtne pilsētu ielās, bet arī Centrālās statistikas pārvaldes dati, kas liecina, ka laika periodā no 2014. līdz 2024. gadam ārvalstu studentu skaits ir dubultojies. Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas datiem⁵ 2024./2025. akadēmiskā gada sākumā Latvijas augstākās izglītības iestādēs studēja jau 11 542 ārvalstu studenti no 116 dažādām valstīm. Dati⁶ liecina, ka Latvija aizvien pievilcīgāka kļūst studētgrībētājiem no Dienvidāzijas (37 % no ārvalstu studentiem) un Centrālāzijas (14 %) reģioniem, bet vienlaikus būtisku īpatsvaru veido studējošie no Eiropas valstīm (45 %). Salīdzinājumam: pirms desmit gadiem, 2014. gadā, būtiski lielāku īpatsvaru jeb 67 % no ārvalstu studentiem

⁵ Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2024. gadā. *Galvenie statistikas dati*. Rīga: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2025. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/28791/download?attachment>

⁶ Centrālās statistikas pārvalde. Oficiālā statistika: Mobilie studenti Latvijā pēc dzimuma, valsts, kurā iegūta iepriekšējā izglītība, iestādes juridiskā statusa, izglītības tematiskās grupas un izglītības līmeņa. *Oficiālās statistikas portāls*, 2025. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/izglitiba-kultura-zinatne/augstaka-izglitiba/tabulas/iga050-mobilie-studenti>

⁴ Mietule, I., Usca, S., Kalnina, L. Factors affecting the choice of foreign students: Case of Latvia.

veidoja Eiropas izcelsmes jaunieši, savukārt Centrālāzijas jaunieši 22 % un Dienvidāzijas jaunieši tikai 6 % no ārvalstu studentiem. Starp ārvalstu studentu izcelsmes valstīm īpaši izceļas Indija (27 % no kopējā ārvalstu studentu skaita), kam seko Uzbekistāna (10 %), Zviedrija (8 %), Ukraina (8 %) un Vācija (6 %). Plašā ārvalstu studentu izcelsmes ģeogrāfija un kultūru daudzveidība rada priekšnoteikumus pieaugošanai vietējās sabiedrības ikdienas mijiedarbībai ar šīm kultūru atšķirībām un pielāgošanās nepieciešamībai, kas ne vienmēr ir vienkāršs process un var radīt sociālās integrācijas izaicinājumus un potenciālu spriedzi sabiedrībā.

Analizējot ārvalstu studentu skaitu reģionālā līmenī, jāatzīmē, ka lielākā daļa jeb aptuveni 95 % no ārvalstu studentiem koncentrējas galvaspilsētā Rīgā, kur atrodas lielākais skaits valsts un privāto augstākās izglītības iestāžu. Reģionālajās augstskolās ārvalstu studentu skaits ir salīdzinoši mazāks: Zemgales reģionā Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātē Jelgavā 2024./2025. studiju gadā augstāko izglītību ieguva 322 ārvalstnieki, Latgales reģionā Daugavpils Universitātē 106 un Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijā 21, Kurzemē Ventspils augstskolā 50, bet vismazākais ārvalstu studentu skaits bijis Vidzemes reģionā – Vidzemes Augstskolā, kur studēja 12 ārvalstnieku. Šī izteiktā koncentrācija Rīgā rada atšķirīgus integrācijas un sabiedrības uztveres izaicinājumus, kas spilgti ilustrē nepieciešamību pēc reģionāli pielāgotām pieejām starptautisko studentu iekļaušanai un sabiedrības izpratnes veicināšanai.

Sabiedrības attieksme pret ārvalstu studentiem

Aptaujas rezultāti liecina, ka kopumā Latvijas sabiedrības attieksmi pret ārvalstu studentiem var vērtēt kā neitrālu vai drīzāk pozitīvu, tomēr vērojamas statistiski būtiskas atšķirības attieksmē pret studentiem no Eiropas Savienības (ES) un Eiropas Ekonomikas

zonas (EEZ) valstīm un studentiem no trešajām valstīm, pret pēdējiem izrādot izteikti negatīvāku attieksmi. Studentu ierašanos no ES un EEZ valstīm pozitīvi vai drīzāk pozitīvi vērtē 52,6 % aptaujāto, neitrālu viedokli pauduši 37,3 %, savukārt negatīva vai drīzāk negatīva attieksme pret tiem ir 6,4 % aptaujāto. Turpretim, attiecībā uz studentiem no trešajām valstīm pozitīvu vai drīzāk pozitīvu attieksmi pauduši tikai 31,6 % aptaujāto, un būtiski lielāks jeb 23 % ir to respondentu īpatsvars, kas šādu studentu ierašanos Latvijā vērtē negatīvi. Iegūtie dati saskan ar iepriekšējiem pētījumiem⁷, kas norāda uz sabiedrības piesardzīgāku attieksmi un aizspriedumiem pret iebrucējiem ar atšķirīgu etnisko un kultūras piederību. Par to liecina arī Latvijas Universitātē veikts pētījums⁸, kurā konstatēts, ka Eiropas studentiem sociālā integrācija Latvijā ir salīdzinoši vieglāka, kamēr studenti no valstīm ārpus Eiropas saskaras ar lielākiem izaicinājumiem savas studiju pieredzes laikā, ko lielā mērā ietekmē vietējās sabiedrības attieksme pret tiem.

Kā liecina pētījumi ārvalstīs⁹, saskarsmes biežums var ietekmēt sabiedrības attieksmi pret

⁷ Kažoka, I., Bērziņa, L. *Sabiedrības saliedētības radara ziņojums*. Sabiedrības integrācijas fonds, 2023. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/media/5598/download?attachment>; Kaprāns, M., Saulītis, A., Mieriņa, I. *Latvijas iedzīvotāju attieksme pret imigrāciju un imigrantiem. Ziņojums par aptaujas eksperimenta rezultātiem*. Latvijas Universitātes Filozofijas un Socioloģijas institūts, 2021. Pieejams: https://fsilu.vip.lv/media/filer_public/54/26/54267a36-735d-4b5a-9ac6-bbbc111ef413/2021_imigracija_zinojums.pdf

⁸ Apsite-Berina, E., Robate, L. D., Berzins, M., Krisjane, Z. *Experiences of International Students in Latvia: The Case of India and Germany*.

⁹ Tekin, O., Trofimovich, P. *Local residents' attitudes toward and contact with international students: a perspective from Montreal, Quebec. Frontiers in Psychology*, 2024, Vol. 15. Pieejams: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2024.1484985/full>; Yamamura, E. *Frequency of contact with foreigners in a homogeneous society: perceived consequences of foreigner increases*. MPRA Paper 33852,

ārvalstniekiem, tai skaitā studentiem. Līdz ar to aptaujas ietvaros tika noskaidrots, cik bieži ikdienā respondenti saskaras ar ārvalstu stu-

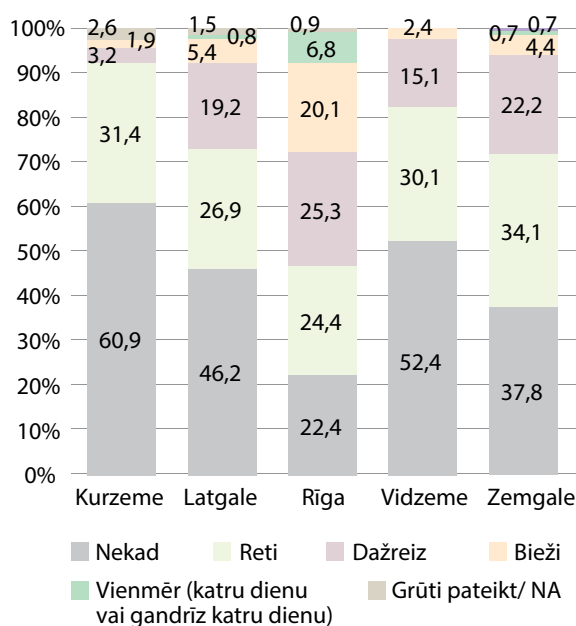
dentiem. Rezultāti apliecina ¹, ka biežākais kontakts ir vērojams Rīgas reģiona iedzīvotājiem, kam seko Zemgales un Latgales reģionu iedzīvotāji, savukārt visretāk ikdienā ar ārvalstu studentiem saskaras Kurzemes un Vidzemes iedzīvotāji. Savukārt rezultāti pēc apdzīvotās vietas tipa liecina, ka galvaspilsētā Rīgā 65 % no respondentiem ar ārvalstu studentiem saskaras dažreiz vai bieži, pārējās valstspilsētās šis rādītājs ir nedaudz virs 35 %, savukārt lauku iedzīvotāji un citu pilsētu iedzīvotāji izteikti biežāk norādījuši, ka nekad nav bijuši saskarsme ar ārvalstu studentiem.

Analizējot Latvijas iedzīvotāju attieksmi pret ārvalstu studentiem reģionālā griezumā, var novērot noteiktas reģionālas atšķirības. Aplūkojot sabiedrības **attieksmi pret studen-**

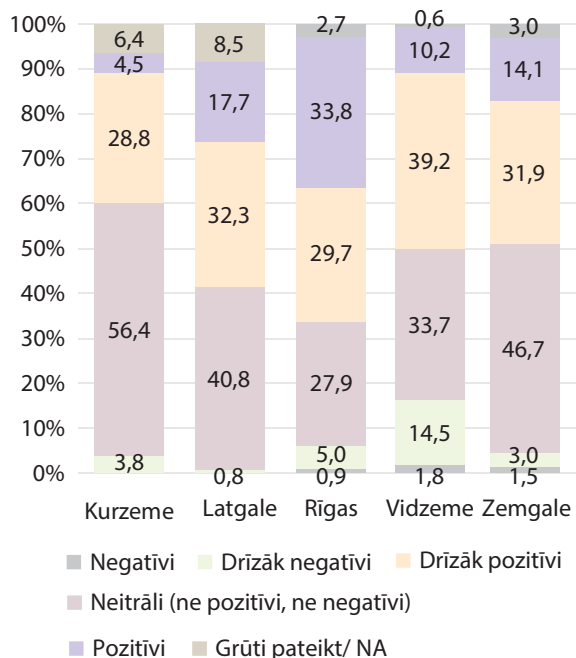
tiem no ES un EEZ valstīm ², secināms, ka kopējā pozitīvā attieksme ir izteikti augstāka Rīgas reģionā, kur tā sasniedz pat 63,5 %, kas liecina par Rīgas reģiona iedzīvotāju lielāku atvērtību vai pozitīvu pieredzi ar šo studentu grupu. Arī Kurzēmē un Latgalē pozitīvās attieksmes rādītāji ir augsti, kamēr Vidzemē un Zemgalē ir vērojama izteiktāka neitralitāte. Negatīvā attieksme pret ES un EEZ studentiem ir minimāla visos reģionos, sasniedzot augstāko rādītāju Vidzemē.

Savukārt, aplūkojot **attieksmi pret ārval-**

stu studentiem no trešajām valstīm ³ reģionālā griezumā, novērojams, ka sabiedrības kopējā negatīvā attieksme ir daudz izteiktāka nekā pret ES un EEZ studentiem, it īpaši Rīgas

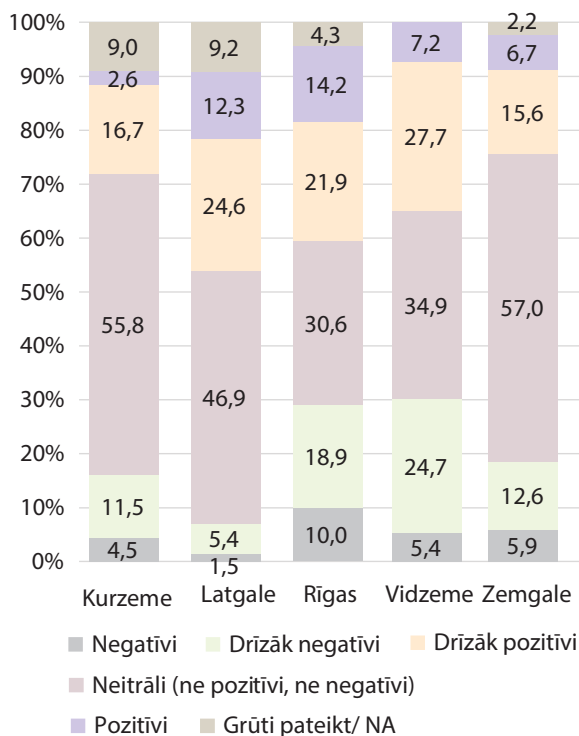

¹ Iedzīvotāju saskarsmes biežums ar ārvalstu studentiem ikdienā

² Sabiedrības attieksme pret ES un EEZ valstu studentu ierašanos Latvijā izglītības nolūkā

University Library of Munich, Germany, 2011.
Pieejams: <https://ideas.repec.org/p/pra/mprapa/33852.html>; Berg, J. A. Assessing the effects of intergroup contact on immigration attitudes. *The Social Science Journal*, 2020, Vol. 61, pp. 239–255.

3 Sabiedrības attieksme pret trešo valstu studentu ierašanos Latvijā izglītības iegūšanas nolūkā

reģionā un Vidzemē. Negatīvā attieksme Rīgā varētu liecināt par biežākiem negatīviem kontaktiem ar ārvalstu studentiem un potenciāliem konfliktiem, kas saistīti ar šo studentu grupu galvaspilsētā, kur to koncentrācija ir vislielākā. Saskaņā ar pētījumiem ārvalstīs¹⁰ negatīvai starpgrupu saskarsmei ir spēcīgāka ietekme uz attieksmi pret ārzemniekiem nekā pozitīvai saskarsmei, neskatoties uz to, ka pozitīvā saskarsme ir biežāka. Turpretim Latgalē negatīvā attieksme ir ievērojami zemāka, kas varētu tikt saistīts ar retāku saskarsmi. Pozitīvā attieksme pret studentiem no trešajām valstīm ir ievērojami zemāka salīdzinājumā ar attieksmi pret ES un EEZ studentiem visos reģionos. Lai gan Latgalē pozitīvā attieksme ir salīdzinoši augsta, citos tā ir ievērojami mazāka. Vislielāko neitralitāti (virs 50 %) pret studentiem no trešajām valstīm izrāda Kurzemes un Zemgales iedzīvotāji. Kopumā šie rezultāti liecina, ka reģionos ar lielāku ārvalstu studentu koncentrāciju, piemēram, Rīgā, sabiedrība ir polarizētāka savā attieksmē, kamēr reģionos ar mazāku studentu skaitu dominē neitralitāte vai – Latgales gadījumā – pat izteiktāka pozitīva tendence.

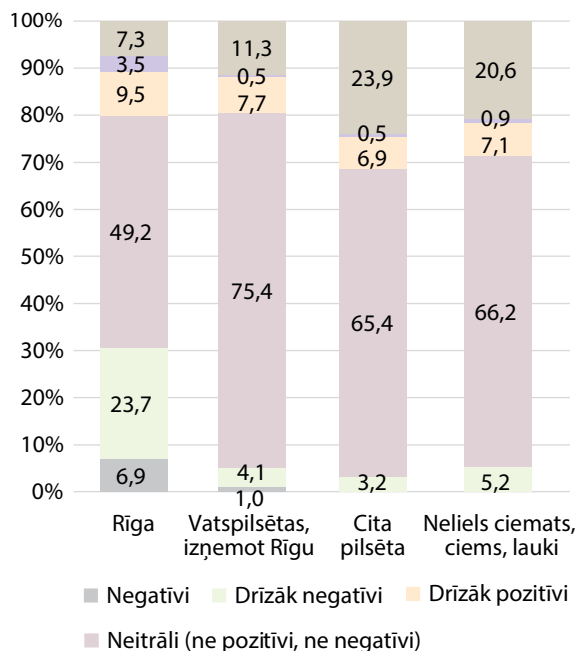
Papildus tika analizēta iedzīvotāju attieksme pēc iedzīvotāju apdzīvotās vietas tipa, un tika konstatēts, ka nav statistiski būtiskas atšķirības iedzīvotāju attieksmē pret trešo valstu studentiem pēc tā, vai respondents dzīvo Rīgā, citā pilsētā vai laukos. Tajā pašā laikā attieksme pret ES un EEZ valstu studentiem izteikti pozitīvāka ir galvaspilsētas iedzīvotājiem, bet laukos un citās pilsētās dzīvojošie biežāk pauž neitrālu attieksmi.

Aplūkojot sabiedrības kopējo attieksmi pret ārvalstu studentiem, ir būtiski pievērsties jautājumam par ārvalstu studentu iekļaušanos vietējā sabiedrībā, lai gūtu pilnīgāku priekšstatu par

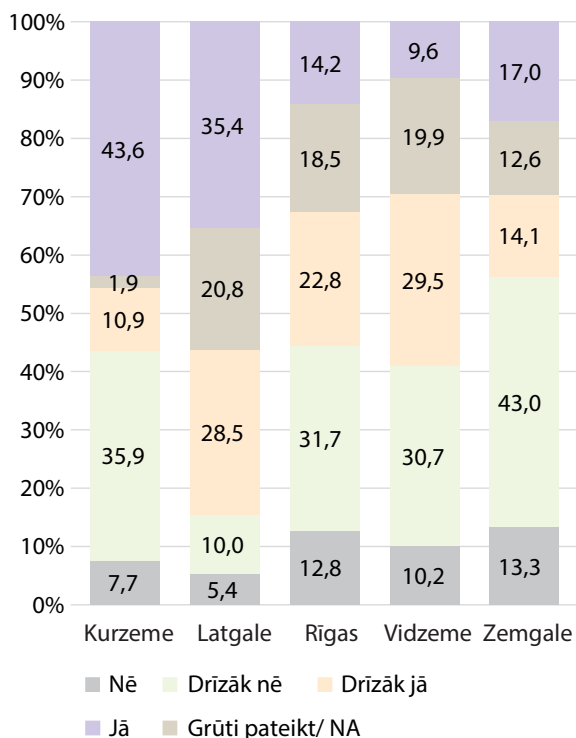
¹⁰ Graf, S., Paolini, S., Rubin, M. Negative intergroup contact is more influential, but positive intergroup contact is more common: Assessing contact prominence and contact prevalence in five Central European countries. *European Journal of Social Psychology*, 2014, Vol. 44, pp. 536–547.

integrācijas procesa uztveri. Analizējot **sabiedrības viedokli par to, cik labi vai slikti ārvalstu studenti iekļaujas vietējā sabiedrībā**, balstoties uz apdzīvotās vietas tipu, secināms, ka dominē relatīvi pozitīvs vai neitrāls skatījums, taču ar izteiktām atšķirībām starp urbānajām un lauku teritorijām. Visos apdzīvotās vietas tipos vislielākais respondentu īpatsvars norāda, ka tiem nav viedokļa šajā jautājumā (35,6 % kopumā), kas liecina par tiešas pieredzes trūkumu ar ārvalstu studentu integrācijas procesu. Šis rādītājs ir īpaši augsts apdzīvotajās vietās ārpus Rīgas un laukos, kas varētu būt saistīts ar mazāku saskarsmi vai informācijas trūkumu par šo studentu grupu ārpus galvaspilsētas. Attiecībā uz pozitīvo integrācijas vērtējumu, Rīga izceļas ar visaugstāko kopējo rādītāju (41,0 %), tajā pašā laikā arī negatīvās integrācijas vērtējums Rīgā ir visaugstākais (kopā 37,8 %).

Atšķirīgu kultūru ienākšana neapšaubāmi atstāj iespaidu uz sabiedrības dzīves telpu, transformējot gan fizisko vidi, piemēram, veidojot jaunus pakalpojumus vai tirdzniecības vietas, gan sociālo ainavu, ietekmējot ikdienas mijiedarbību, tradīciju uztveri un pat drošības sajūtu, tādējādi radot gan jaunus izaicinājumus, gan iespējas vietējo kopienu attīstībā. Tādēļ aptaujas ietvaros iedzīvotājiem tika lūgts novērtēt, kā, viņuprāt, ārvalstu studentu ierašanās Latvijā ietekmē dzīvesvietu. Analizējot respondentu vērtējumu par ārvalstu studentu ietekmi uz savu dzīvesvietu vai pilsētu, dominējošā tendence ir neitralitāte, jo kopumā 62,5 % respondentu pauduši neitrālu viedokli, un šis īpatsvars īpaši augsts bijis apdzīvotās vietās ārpus Rīgas ⁴. Savukārt galvaspilsētā, kur ārvalstu studentu koncentrācija ir visaugstākā, neitrāla attieksme ir zemāka (49,2 %), turpretim ievērojami augstāki ir negatīvās attieksmes rādītāji. Šie dati uzsver, ka, lai arī kopumā sabiedrības attieksme ir neitrāla vai respondentiem nav noteikta viedokļa, Rīgā pastāv izteiktāka daļa iedzīvotāju, kurī uztver ārvalstu studentu ietekmi uz savu dzīvesvietu negatīvi, arī norādot uz nepieciešamību pēc mērķtiecīgākas

4 Sabiedrības vērtējums par to, kā ārvalstu studenti ietekmē dzīvesvietu

- 5 Sabiedrības viedoklis attiecībā uz to, vai būtu nepieciešama valsts līmeņa rīcībpolitika, kas veicinātu ārvalstu studentu palikšanu Latvijā pēc studiju beigām

komunikācijas un integrācijas stratēģijām tieši urbānajos centros.

Citu kultūru ieplūšana sabiedrībai var radīt zināmu apdraudētības sajūtu, līdz ar to pētījuma ietvaros tika noskaidrots, kā ārvalstu studentu ierašanās, pēc respondentu domām, **ietekmē drošību to dzīvesvietā**. Kopumā 64 % respondentu snieguši neitrālu novērtējumu, kas liecina, ka lielākā daļa iedzīvotāju neizjūt ārvalstu studentu klātbūtni kā būtisku drošības faktoru. Tomēr ir novērojamas izteiktas tendences, vērtējot datus pēc respondentu apdzīvotās vietas tipa. Rīgā situācija ir būtiski atšķirīga no citām pilsētām un lauku teritorijām, kur, lai gan neitrālā attieksme joprojām ir dominējošā (54,3 %), negatīvās attieksmes rādītāji ir ievērojami augstāki nekā citās apdzīvotajās vietās. Šie dati apstiprina tendenci, ka ar pieaugošu ārvalstu studentu koncentrāciju (kā Rīgā) pieaug arī uztvertās negatīvās ietekmes risks, īpaši drošības jautājumos, kamēr mazāk apdzīvotās un mazāk internacionalizētās teritorijās dominē vai nu neitrāla attieksme, vai arī attieksme nav formulēta.

Ņemot vērā ārvalstu studentu nozīmīgo un pieaugošo pienesumu Latvijas ekonomikā, aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts sniegt viedokli, kā tie vērtē ārvalstu **studentu ietekmi uz savas dzīvesvietas ekonomiku**. Kopumā tikai 13,1 % aptaujāto uzskata, ka ārvalstu studentu ekonomiskais ieguldījums ir pozitīvs vai drīzāk pozitīvs, 10,8 % to vērtē kā negatīvu vai drīzāk negatīvu, savukārt vairāk nekā puse jeb 57,8 % respondentu ekonomisko ieguldījumu vērtē kā neitrālu. Turklāt tika atklāts, ka vispozitīvāk ārvalstu studentu ietekmi uz ekonomiku vērtējuši Rīgas un Latgales reģionu iedzīvotāji, kamēr Vidzemē novērojams visaugstākais negatīvais vērtējums. Šo atšķirību varētu interpretēt, ņemot vērā Rīgas statusu kā Latvijas ekonomisko centru ar augstu starptautisko uzņēmumu un pakalpojumu sektora koncentrāciju. Tas Rīgas iedzīvotājiem, visticamāk, sniedz labākas iespējas novērtēt ārvalstu studentu patēriņa pozitīvo ietekmi uz vietējiem uzņēmumiem un tautsaimniecību kopumā. Savukārt Latgales reģiona iedzīvotāji varētu

saskatīt ārvalstu studentu piesaisti kā potenciālu stimulu vietējai ekonomikas attīstībai, kas palīdzētu mazināt negatīvās demogrāfiskās un migrācijas tendences šajā reģionā.

Kā liecina diskusijas par darbaspēka trūkumu un demogrāfiskajām tendencēm Latvijā, ārvalstu studenti tiek aizvien biežāk aplūkoti ne tikai kā augstākās izglītības vides bagātinātāji, bet arī kā nozīmīgs resurss valsts ekonomikas attīstībai un darba tirgus vajadzību apmierināšanai, jo liela daļa ārvalstu studentu studē jomās, kur papildus darbaspēka piesaiste ir kritiski svarīga, piemēram, veselības aprūpe un sociālā labklājība (29 % no ārvalstu studentiem studē šajā nozarē), kā arī dabazinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas (14 %).¹¹ Tomēr līdz šim valsts līmenī nav bijusi konkrēta, mērķtiecīga un koordinēta politika, kas veicinātu ārvalstu studentu noturēšanu Latvijā pēc studiju beigām. Aptaujas ietvaros tika noskaidrots sabiedrības viedoklis, vai būtu nepieciešams valsts līmenī izstrādāt šāda veida rīcībpolitiku. Atbilde uz to vienlaikus var liecināt arī par sabiedrības attieksmi pret to, vai ārvalstu studentiem pēc studiju beigām būtu paliek Latvijā, kā arī sabiedrības gatavību integrēt šos iebrucējus vietējā sabiedrībā. Iegūtie rezultāti liecina, ka gandrīz vienāds ir tās sabiedrības daļas īpatsvars, kas uzskata, ka šādas rīcībpolitikas nav vai drīzāk nav nepieciešams izstrādāt (39,5 %), un tādu respondentu īpatsvars, kas uzskata, ka tādas būtu vai drīzāk būtu nepieciešams izstrādāt (38,7 %). Novērojamas arī atšķirības pēc apdzīvotās teritorijas veida – galvaspilsētas Rīgas iedzīvotājiem šajā jautājumā ir ievērojami noteiktāks viedoklis. Viņi ir nedaudz vairāk noskaņoti atbalstīt ārvalstu studentu noturēšanu (40,7 %) salīdzinājumā ar citu pilsētu un

ciemu iedzīvotājiem (34,6 % – 37,7 %) un lauku reģionu iedzīvotājiem (39,5 %). Tajā pašā laikā Rīgā ir visaugstākais to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka speciālas politikas ārvalstu studentu noturēšanai nav nepieciešamas – šādu viedokli pauž 44,1 % Rīgas respondentu, kamēr lauku reģionos aptaujāto vidū šāds viedoklis ir tikai 34,8 %. Aplūkojot datus reģionālā griezumā ⁵, novērojama tendence, ka Kurzemes reģionā vērojama visizteiktākā neziņa šajā jautājumā, un pozitīvais atbalsts šādai politikai ir salīdzinoši zems. Zemgalē ir vērojams vislielākais negatīvo atbilžu īpatsvars, kas liecina par vislielāko pretestību ārvalstu studentu noturēšanai pēc studijām. Vidzemes un Latgales reģionos vērojams salīdzinoši augsts pozitīvās attieksmes līmenis pret šādas politikas izstrādi, kas varētu liecināt par šo reģionu iedzīvotāju izpratni par darbaspēka trūkumu un demogrāfiskajām problēmām. Savukārt Rīgas reģionā atbalsts politikai ir augsts, bet tajā pašā laikā ir arī relatīvi liels skeptiķu īpatsvars (kopā 44,5 %), kas apstiprina iepriekšējos novērojumus par Rīgas kā polarizētākā reģiona statusu.

Kopumā pētījuma rezultāti apliecina, ka sabiedrībā dominē neitrāla attieksme pret ārvalstu studentiem, kas bieži vien liecina par tiešas saskarsmes trūkumu. Tomēr dati, atklājās, ka Rīga izceļas kā polarizētākais reģions, kur, lai gan ir augstāks pozitīvo vērtējumu īpatsvars par ārvalstu studentu pienesumu ekonomikai, vienlaikus novērojama arī izteiktākā negatīvā attieksme, īpaši attiecībā uz uztveri par drošību un vispārējo ietekmi uz dzīvesvietu. Tas varētu būt saistīts ar faktu, ka Rīgā ir vislielākā ārvalstu studentu koncentrācija un līdz ar to biežākā saskarsme ar dažādām kultūrām, kas var radīt gan pozitīvas, gan negatīvas pieredzes. Būtiski secinājumi izriet arī no studentu izcelsmes valstu ietekmes uz sabiedrības attieksmi. Pret studentiem no ES un EEZ valstīm attieksme ir ievērojami pozitīvāka un ar minimālu negatīvo nokrāsu visos reģionos. Savukārt pret studentiem no trešajām valstīm sabiedrība ir daudz rezervētāka, ar izteiktākām negatīvām tendencēm, jo īpaši Rīgā un Vidzemē. Šis

¹¹ Centrālās statistikas pārvalde. Oficiālā statistika: Mobilie studenti Latvijā pēc dzimuma, valsts, kurā iegūta iepriekšējā izglītība, iestādes juridiskā statusa, izglītības tematiskās grupas un izglītības līmeņa.

atklājums uzsver kultūras un etnisko faktoru nozīmi attieksmes veidošanā un liecina par nepieciešamību sabiedrībā mazināt aizspriedumus un veicināt izpratni par trešo valstu studentu pienesumu.

Šie rezultāti apstiprina, ka sabiedrības attieksme nav viendabīga un tai ir izteikta telpiskā dimensija. Tie uzsver stratēģisku komunikācijas un integrācijas politikas nozīmību, kas būtu pielāgota katra reģiona specifikai. Piemēram, Rīgā būtu jākoncentrējas uz starpkultūru dialoga veicināšanu un sabiedrības informēšanu par ārvalstu studentu reālo pienesumu, mazinot aizspriedumus un risinot

iespējamās saskarsmes problēmas. Savukārt reģionos būtu jāveicina informētība par augstākās izglītības internacionalizācijas ieguvumiem un jārada iespējas vietējām kopienām iepazīt ārvalstu studentus un gūt pozitīvu pieredzi.

Nobeigumā, pētījums parāda, ka, lai gan ārvalstu studentu piesaiste ir būtiska Latvijas ekonomikai un augstākās izglītības konkurētspējai, vietējās sabiedrības attieksme ir komplekss jautājums, kas prasa mērķtiecīgu un reģionālās īpatnības ņemošu pieeju. Tikai ar informētu un atvērtu sabiedrību būs iespējams pilnībā izmantot ārvalstu studentu potenciālu Latvijas attīstībai un veidot iekļaujošu vidi visā valstī.

Avoti un literatūra

- Apsite-Berina, E., Robate, L. D., Berzins, M., Krisjane, Z. Experiences of International Students in Latvia: The Case of India and Germany. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 2023, Vol. 14, Issue 1, pp. 99–111. <https://doi.org/10.2478/dcse-2023-0009>
- Apsite-Berina, E., Robate, L. D., Krisjane, Z., Burgmanis, G. The Geography of International Students in Latvia's Higher Education: Prerogative or 'Second Chance'. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2020, Vol. 6, pp. 511–520. <https://doi.org/10.17770/sie2020vol6.5043>
- Auers, D., Kraulis, I., Spuriņš, U. *Ārvalstu studenti Latvijā: izaugsmes avots?* Rīga: LaSER, 2025. Pieejams: <https://domnicalaser.lv/arvalstu-studenti-latvija-izaugsmes-avots/>
- Berg, J. A. Assessing the effects of intergroup contact on immigration attitudes. *The Social Science Journal*, 2020, Vol. 61, pp. 239–255.
- Centrālās statistikas pārvalde. Oficiālā statistika: Mobilie studenti Latvijā pēc dzimuma, valsts, kurā iegūta iepriekšējā izglītība, iestādes juridiskā statusa, izglītības tematiskās grupas un izglītības līmeņa. *Oficiālās statistikas portāls*, 2025. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/izglitiba-kultura-zinatne/augstaka-izglitiba/tabulas/iga050-mobilie-studenti>
- Graf, S., Paolini, S., Rubin, M. Negative intergroup contact is more influential, but positive intergroup contact is more common: Assessing contact prominence and contact prevalence in five Central European countries. *European Journal of Social Psychology*, 2014, Vol. 44, pp. 536–547.
- Kaprāns, M., Saulītis, A., Mieriņa, I. *Latvijas iedzīvotāju attieksme pret imigrāciju un imigrantiem. Ziņojums par aptaujas eksperimenta rezultātiem*. Latvijas Universitātes Filozofijas un Socioloģijas institūts, 2021. Pieejams: https://fsilu.vip.lv/media/filer_public/54/26/54267a36-735d-4b5a-9ac6-bbbc11ef413/2021_imigracija_zinojums.pdf
- Kažoka, I., Bērziņa, L. *Sabiedrības saliedētības radara ziņojums*. Sabiedrības integrācijas fonds, 2023. Pieejams: <https://www.sif.gov.lv/lv/media/5598/download?attachment>
- Killick, K. *Internationalisation and engagement with the wider community. Internationalising Higher Education*. Routledge, 2007.
- Lapina, I., Roga, R., Mürsepp, P. Quality of higher education: International students' satisfaction and learning experience. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 2016, Vol. 8, No. 3, pp. 263–278. <https://doi.org/10.1108/IJQSS-04-2016-0029>
- Marangell, S., Arkoudis, S., Baik, C. Developing a Host Culture for International Students: What Does It Take? *Journal of International Students*, 2018, Vol. 8, No. 3, pp. 1440–1458. <https://doi.org/10.32674/jis.v8i3.65>

Mietule, I., Usca, S., Kalnina, L. Factors affecting the choice of foreign students: Case of Latvia. *ICERI2020 Proceedings*, 2020, pp. 1028–1035.

Pārskats par Latvijas augstāko izglītību 2024. gadā. Galvenie statistikas dati. Rīga: Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija, 2025. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/28791/download?attachment>

Tekin, O., Trofimovich, P. Local residents' attitudes toward and contact with international students: a perspective from Montreal, Quebec. *Frontiers in Psychology*, 2024, Vol. 15. Pieejams: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2024.1484985/full>

Yamamura, E. Frequency of contact with foreigners in a homogeneous society: perceived consequences of foreigner increases. MPRA Paper 33852, University Library of Munich, Germany, 2011. Pieejams: <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/33852.html>